

Olsztyn, dn. 19.06.2013r.

DŽUS GK ARCHITEKCI
ul. Artyleryjska 3H
10-173 Olsztyn

Dotyczy: wniosku o wydanie zaleceń konserwatorskich związanych z planowanym remontem budynku dworca i terenu wokół niego przy ul. Dworcowej 10 w Kętrzynie.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 05.06.2013r., w sprawie jw., w oparciu o art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), **Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Konserwator Zabytków** wydaje zalecenia konserwatorskie, które należy uwzględnić w dalszym postępowaniu:

1. Budynek dworca wraz z terenem go otaczającym przy ul. Dworcowej 10 w Kętrzynie objęty został prawną ochroną konserwatorską w oparciu o art. 7 pkt. 1 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na podstawie decyzji WKZ z dnia 17 października 2007r., w związku, z czym na wszelkie działania przy nim konieczne jest uzyskanie stosownego pozwolenia WKZ.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych (Dz. U. Nr 165, poz. 987) określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek o wydanie pozwolenia.

2. Zgodnie z art. 5 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami właściciel lub posiadacz zabytku, w ramach sprawowanej nad zabytkiem opieki, jest zobowiązany do: naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku oraz korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości. W przedmiotowym przypadku oznacza to m.in. konieczność dostosowania zakresu i sposobu prowadzenia robót budowlanych, w tym materiałów przewidzianych do wykorzystania do walorów zabytkowych obiektu, ze względu na które w/w obiekt wpisany został do rejestru zabytków nieruchomych województwa warmińsko – mazurskiego.
3. Generalną zasadą przy planowaniu remontu obiektów zabytkowych powinno być dążenie do przywrócenia im stanu najbliższego okresowi ich powstania. W przedmiotowej sprawie remont elewacji budynku dworca w Kętrzynie zakładać powinien przywrócenie elewacji i rodzajowi pokrycia dachu budynku dworca wyglądu ustalonego na podstawie przeprowadzonych badań konserwatorskich i analizy źródeł ikonograficznych. Wg załączonych badań konserwatorskich autorstwa p. A. Marszałkowskiej należałoby odtworzyć wygląd elewacji budynku z okresu międzywojennego czyli żółtej cegły zdobionej szarą sztukaterią;
 - a) niezasadne jest oblicowanie budynku cegłą na ryzalitach, a otynkowanie reszty elewacji. W przypadku remontu elewacji należy odtworzyć jej pierwotny wystrój (w tym uczynić elementy konstrukcyjne, jak np. charakterystyczny kształt ułożenia cegieł w nadprożach okien).
 - b) nieuzasadnionym rozwiązaniem przy planowanym remoncie budynku dworca jest również zamiar pokrycia dachu sztucznym łupkiem kamiennym. Wg w/w badań konserwatorskich najwłaściwszym rodzajem pokrycia dla przedmiotowego budynku jest łupek kamienny, a wprowadzenie materiałów syntetycznych wpłynie negatywnie na autentyczność zastosowanych rozwiązań.
 - c) przy remoncie budynku toalet i adaptacji ich do nowej funkcji właściwym byłoby uczynienie we wnętrzu relikwów historycznego drewnianego szkieletu pierwotnej konstrukcji;
 - d) zasadnym jest zdemontowanie wtórnego, podwieszanego stropu na część hali dworca od strony kas i w dalszej kolejności uczynienie okienek kasowych z odtworzeniem ich nadproży

lukowych. W wyższych partiach hali dworca, nad okienkami kasowymi dopuszczalne jest wprowadzenie przeszkleń w drewnianą konstrukcję ściany, w miejscach gdzie wypełnienie ceglane muru pruskiego jest całkowicie zniszczone. Ponadto dopuszczalne jest wprowadzenie szklanej po przeciwnej stronie wspomnianego muru pruskiego. Dopuszczalne jest docieplenie budynku dworca od wewnątrz oraz wprowadzenie panoramicznej windy w hali dworca. Wskazane jest wykonanie izolacji ścian fundamentowych, a następnie wykonanie nowej opaski z materiałów paroprzepuszczalnych, w sposób trwale zabezpieczający budynek przed zawilgoceniem. Prace te powinny zostać wykonane po przeprowadzeniu kompleksowego osuszenia murów.

- e) wskazane jest odtworzenie drewnianego zwieńczenia szczytów dachów i lukarny z zegarem w centralnym ryzalicie, których istnienie w obiekcie potwierdzone zostało archiwalnymi zdjęciami obiektu. Wymiana obróbek blacharskich i instalacji rynnowo-spustowej na nowe, powinna zakładać użycie blachy ocynkowanej lub tytanowo-cynkowej.
4. W zakresie wymiany stolarki okiennej i drzwiowej w sytuacji, gdy jest ona historyczna, należy skłaniać się w kierunku jej konserwacji, a nie wymiany na nową. Jednak w przypadku złego stanu stolarki, który uniemożliwia jej dalszą eksploatację, dopuszcza się wykonanie nowej drewnianej, w całości na wzór stolarki historycznej (kształt, proporcje, podziały, materiał i detal) w oparciu o wykonaną inwentaryzację rysunkowo-pomiarową istniejącej stolarki historycznej (najstarszych zachowanych okien w budynku) i źródła ikonograficzne.

W inwentaryzacji rysunkowo-pomiarowej zabytkowej stolarki otworowej stosuje się skalę 1:10 oraz 1:1. Przedstawiając wszystkie typy występujących okien, ze wskazaniem miejsca ich osadzenia. Należy odwzorować następujące elementy:

- a) widok od zewnątrz w skali 1:10,
- b) widok od wewnątrz w skali 1:10,
- c) przekrój poziomy w skali 1:10 oraz 1:1,
- d) przekrój pionowy w skali 1:10 oraz 1:1,
- e) opracowanie snycerskie – detal oraz okucia w skali 1:1.

W widokach należy wrysować opracowanie snycerskie, okucia oraz wrysować miejsce przekrojów pionowego i poziomego. W przekrojach należy pokazać pełne grubości murów, w których osadzone są stolarki. Na przekroju poziomym winna być wyjaśniona zasada otwierania skrzydeł. W skali 1:1 należy odwzorować przekroje poziomy i pionowy, które powinny być szczegółowym opracowaniem przekrojów 1:10 wyjaśniającym formę i konstrukcję poszczególnych elementów i ich połączeń. W skali 1:1 należy rysować też wszystkie detale plastyczne, które szczegółowo nie mogły być pokazane na przekrojach, np.: zwieńczenie listwy przymykowej, ślemię. Ponadto w skali 1:1 muszą być odwzorowane wszystkie typy okuć, które należy rysować w trzech rzutach: widok z przodu, z góry, z boku. Integralną częścią inwentaryzacji konserwatorskiej stanowi serwis fotograficzny w kolorze, wykonany w formie trwałej – w postaci odbitek fotograficznych (pozytywów). Inwentaryzację należy złożyć do tut. Urzędu.

5. Koncepcja iluminacji powinna wynikać z formy architektonicznej zabytku, podkreślać cechy charakterystyczne dla stylu obiektu historycznego. Budynki zabytkowe należy rozświetlić światłem wydobywającym z ciemności jego bryły. Jednocześnie trzeba dążyć do podkreślenia najważniejszych elementów bryły. Iluminację należy przeprowadzić z bezwzględnym poszanowaniem dla materii zabytkowej. Montaż urządzeń technicznych na elewacjach i dachach (tylko w ostateczności) należy ograniczyć do minimum i w sposób nie naruszający substancji zabytkowej. Zastosowane urządzenia techniczne należy dopasować zarówno stylistycznie, jak i kolorystycznie do obiektu zabytkowego, w tym elewacji. Elementy zewnętrzne tj. lampy oraz wsporniki umiejętnie wpisane pod względem stylistycznym i kolorystycznym w istniejące tło (tzn. kolorystyka nowych elementów zgodna z kolorystyką elewacji, dachów), umiejscowione w sposób możliwie najmniej widoczny z poziomu chodnika. Ilość wprowadzonych urządzeń zewnętrznych należy ograniczyć do niezbędnego minimum.
6. Nawiązując do zagospodarowania terenu wokół budynku dworca to priorytetem dla tych działań powinno stać odkrycie i wyeksponowanie historycznej nawierzchni – bruk z kostki kamiennej wraz z krawężnikami kamiennymi, znajdującej się pod warstwą asfaltu w ciągu ulicy Dworcowej i najprawdopodobniej pod współczesnymi ciągami pieszymi w sąsiedztwie budynku dworca z jego ewentualnym przełożeniem, a także zasada kontynuacji historycznego pokrycia. Nie jest zasadne

wprowadzenie nowego bruku klinkierowego w kolorze elewacji (gdyż takie rozwiązanie nie jest historycznie uzasadnione).

Brak jest szczegółowych danych dotyczących historycznej zieleni wokół dworca poza szpalerem drzew wzdłuż ulicy Dworcowej i małego skweru przed budynkiem dworca. W ramach zagospodarowania terenu, w miarę możliwości przestrzennych terenu, obowiązuje zasada odtworzenia układów liniowych. Niewskazane jest sadzenie drzew i krzewów wzdłuż peronu (ze względów historycznych i funkcjonalnych), który wg „Projektu koncepcyjnego adaptacji budynków dworca kolejowego w Kętrzynie” autorstwa Dżus GK Architekti s.c. powinien zostać poddany działaniom zmierzającym do jego likwidacji. W-M WKZ informuje, iż nie tylko budynek dworca, ale i cała linia kolejowa od Kętrzyna do Węgorzewa podlega ochronie konserwatorskiej, toteż jakiegokolwiek rozbiórki możliwe są jedynie po stosownej decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wykreślającej przedmiotową linię z rejestru zabytków.

Z punktu widzenia konserwatorskiego wskazana jest aranżacja zieleni po wschodniej i zachodniej stronie dworca, charakterystyczna dla zespołów dworcowych w tym rejonie.

7. Generalnie należy ponadto zastosować się do zaleceń konserwatorskich ujętych w „Badaniach konserwatorskich zespołu dworca kolejowego w Kętrzynie” opr. przez A. Marszałkowską

WARMIŃSKO-MAZURSKI
WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW

Barbara Zaldowaka

Otrzymują:

1. Polskie Koleje Państwowe SA, Oddział Gospodarowania Nieruchomościami, ul. Dyrekcyjna 2-4, 80-852 Gdańsk
2. Gmina Miejska Kętrzyn, ul. Wojska Polskiego 11, 11-400 Kętrzyn
3. a/a